

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 10/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Hanhikiven pakkolunastettujen maa- ja vesialueiden omistuksesta ja sen merkityksestä maan kokonaisturvallisuudelle

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Halmeenpään /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 10/2015 vp:

Ovatko ydinvoimalaitosten, myös tuleviksi suunniteltujen ydinvoimalaitosten, alueet maan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittisiä maa- ja vesialueita,

onko myös Pyhäjoen kunnan ja Raahen kaupungin alueella sijaitseva Hanhikivenniemi Fennovoima Oy:n ydinvoimalahankkeen suunniteltuna sijoituspaikkana maan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittinen maa- ja vesialue,

miten hallitus tulee lainsäädännöllisesti varmistamaan, ettei suunnitellun Fennovoima Oy:n ydinvoimalan aluetta missään olosuhteissa käytetä maamme turvallisuutta vaarantavalla tavalla ja

pitääkö hallitus perusteltuna maa- ja vesialueiden ennakkohaltuunottoa, ennen kuin eduskunnan 5.12.2014 hyväksymään periaatelupaan sisällytetyt, edellä mainitut ehdot ovat täyttyneet?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Jos valtioneuvoston arvioitavaksi tulisi ydinvoimalaitosten, myös tuleviksi suunniteltujen ydinvoimalaitosten, alueiden sopivuus, valtioneuvosto soveltaisi päätöksessään voimassaolevaa ja asiaankuuluvaa lainsäädäntöä. Ydinvoimalaitoshankkeiden lupa- tai hyväksymisharkinnassa huomioon otettavat kriteerit ja reunaehdot sisältyvät ydinenergi lakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin ja päätöksiin. Ydinenergi laki velvoittaa aina harkitsemaan ydinvoimalaitoksen periaatepäätöstä yhteiskunnan kokonaisedun kannalta. Yhteiskunnan kokonaisedun harkinta pitää sisällään myös kokonaisturvallisuuden harkinnan ja valtioneuvosto kunnioittaa lain henkeä myös tältä osin. Ydinvoimalaitoshankkeiden osalta ydinenergi lain lisäksi sovellettavaa lainsäädäntöä ovat myös perustuslaki ja muu kansallinen lainsäädäntö kuten laki ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta, Euroopan Unionin oikeus ja asiaankuuluvat kansainväliset sopimukset ja sitoumukset.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 10/2015 vp

Tehtäessä päätöstä uuden ydinvoimalaitoksen rakentamisesta sovelletaan ydinenergialaista ainakin seuraavia lainkohtia

- ydinenergialain 14 §:n 1 momentissa säädetään, että ennen kuin valtioneuvosto tekee lain 11 §:ssä tarkoitetun periaatepäätöksen, sen on todettava, että suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunta on lain 12 §:ssä tarkoitetussa lausunnossaan puoltanut ydinlaitoksen rakentamista ja, että
- esiin ei ole tullut seikkoja, jotka osoittaisivat, ettei ole riittäviä edellytyksiä rakentaa ydinlaitosta siten kuin lain 6 §:ssä edellytetään
- ydinenergialain 6 §:n mukaan ydinenergian käytön on oltava turvallista eikä siitä saa aiheutua vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle
- ydinenergialain 14 §:n 2 momentissa säädetään, että jos valtioneuvosto on todennut 1 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyneen, sen on harkittava periaatepäätöstä yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja otettava huomioon ydinlaitoksesta aiheutuvat hyödyt ja haitat, kiinnittäen erityisesti huomiota
 - 1) ydinlaitoksen tarpeellisuuteen maan energihuollon kannalta,
 - 2) ydinlaitoksen suunnitellun sijaintipaikan sopivuuteen ja ydinlaitoksen ympäristövaikutuksiin sekä
 - 3) ydinpolttoaine- ja ydinjätehuollon järjestämiseen

Kuten yllä esitetyt lainkohdat osoittavat, päätös ydinvoiman lisärakentamisesta on monen eri näkökulman yhteensovittamista. Päätös ydinvoiman lisärakentamisesta on kuitenkin ennen kaikkea energiapolitiikkaa ja huoltovarmuuden varmistamista.

Valtioneuvosto korostaa, että Fennovoima Oy on suomalainen yritys, joka toimii Suomen lainsäädännön mukaisesti. Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 alueen käyttöä säätelee Suomen kansallinen lainsäädäntö, kuten muidenkin ydinvoimalaitosten alueiden käyttöä. Fennovoima Oy:n ja muiden yhtiöiden osalta lainsäädännön noudattamista valvovat asianmukaiset viranomaiset kuten paikallisviranomaiset.

Fennovoima Oy:n omistus pohja ja omistusehdon täyttymisen todentaminen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 10/2015 vp

Valtioneuvoston käsityksen mukaan Fennovoima Oy:n omistuksesta selkeän enemmistön tulee olla toimijoilla, joiden asuin- tai kotipaikka on EU:n tai EFTA-maiden alueella ja tämän omistuksen tulisi olla vähintään 60 %. Kysymys on valtioneuvoston näkemyksen mukaan erittäin tärkeästä kansallisesta edusta, jolla varmistetaan maan energiapolitiikan ohjattavuutta ja sen myötä maan huoltovarmuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa yhtiön omistuspohjaa sekä hankkeen toteutusaikana että voimalaitoksen valmistuttua.

Valtioneuvoston 18.9.2014 tekemässä periaatepäätöksessä asetettu vähintään 60 % omistusehdon täyttyminen todennetaan yhtiön jättäessä valtioneuvostolle rakentamislupahakemuksen. Fennovoima Oy:llä on 30.6.2015 saakka aikaa hakea ydinenergialain 18 §:n mukaista lupaa uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisen aloittamiseksi voimassa olevien periaatepäätösten mukaisesti.

Ennakkohaltuunottolupa

Valtioneuvosto on 11.12.2014 tekemässään päätöksessä katsonut, että edellytykset ennakkohaltuunottoluvan myöntämiselle ovat olemassa. Päätöksestä on valitettu, joten lunastuslupa ja ennakkohaltuunottolupa ovat tällä hetkellä korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltävänä.

Töiden aloittaminen ennen rakentamisluvan myöntämistä

Ydinenergialain 55 §:n 8 momentissa säädetään, että sen jälkeen kun eduskunta on päättänyt jättää voimaan yleiseltä merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen rakentamista koskevan periaatepäätöksen, Säteilyturvakeskus voi periaatepäätöksen haltijan pyynnöstä tarkastaa ydinlaitosta ja sen järjestelmiä, tarkastaa ja hyväksyä laitteita ja rakenteita koskevia suunnitelmia sekä tarkastaa ja valvoa yksittäisten laitteiden ja rakenteiden valmistusta. Laitospaikalla ei kuitenkaan saa aloittaa ydinturvallisuuteen vaikuttaviin rakenteisiin liittyviä töitä ennen rakentamisluvan myöntämistä.

Fennovoima Oy on hakenut ja saanut metsän hakkuutöitä varten yhteensä kolme eri maankäyttö- ja rakennuslain mukaista maisematyölupaa. Luvat on myönnetty aloitusoikeudella. Tämä tarkoittaa, että työt voidaan aloittaa ennen lupien lainvoimaisuutta. Kaksi haetuista luvista on lainvoimaisia (majoitus- ja tukialue sekä urakoitsija-alue). Laitosalueen maisematyöluvasta on valitettu ja se on hallinto-oikeuden käsittelyssä. Maisematyölupien lisäksi Fennovoima Oy on hakenut ja tulee hakemaan myös muita maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia lupia, kuten esimerkiksi toimenpidelupa aidan rakentamiselle ja rakennusluvat työmaasätkörakennuksille.

Rakentamisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on laitoksen toiminnan edellyttämä alueen hallinta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 10/2015 vp

Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 ydinvoimalaitoksen sijaintipaikan sopivuus

Ydinenergiain 12 §:n mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö pyysi Säteilyturvakeskukselta Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 hanketta koskevan, ydinenergia-asetuksen 25 §:n 2 momentin mukaisen alustavan turvallisuusarvion. Säteilyturvakeskus liitti antamaansa alustavaan turvallisuusarvioon myös ydinenergiain 56 §:n 2 momentissa tarkoitetun neuvottelukunnan (ydinturvallisuusneuvottelukunta) lausunnon.

Säteilyturvakeskus arvioi alustavassa turvallisuusarviossaan Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoksen Hanhikivi 1 sijaintipaikan soveltuvuutta tarkoitukseensa sekä turva- ja valmiusjärjestelyjen, toteuttamisen edellytyksiä. Säteilyturvakeskuksen käsityksen mukaan Hanhikivi 1 sijaintipaikan olosuhteissa ei ole sellaisia piirteitä, jotka olisivat esteenä täydennyshakemuksessa esitetyn AES-2006-ydinvoimalaitosyksikön ja siihen liittyvien muiden ydinlaitosten rakentamiselle turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Laitoksen turva- ja valmiusjärjestelyt voidaan toteuttaa suomalaisten vaatimusten mukaisesti.

Säteilyturvakeskus tekee Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 -hankkeesta ydinenergiain mukaisen turvallisuusarvion rakentamislupahakemusta käsiteltäessä. Säteilyturvakeskus voi aloittaa turvallisuusarvion tekemisen kun rakentamislupahakemus on jätetty valtioneuvostolle ja ydinenergia-asetuksen 35 §:n mukaiset selvitykset on toimitettu Säteilyturvakeskukselle.

Helsingissä 4.6.2015

Elinkeinoministeri Olli Rehn